

SEBASTIAN JUNGER

VÁLKA

Jeden rok války v Afghánistánu

OMNIBOOKS

VÁLKA

Copyright © 2010 by Sebastian Junger
First Edition: May 2010
© Translation Vlastimil Dominik
ISBN 978-80-905232-4-1

VÁLKA

SEBASTIAN JUNGER

OMNIBOOKS

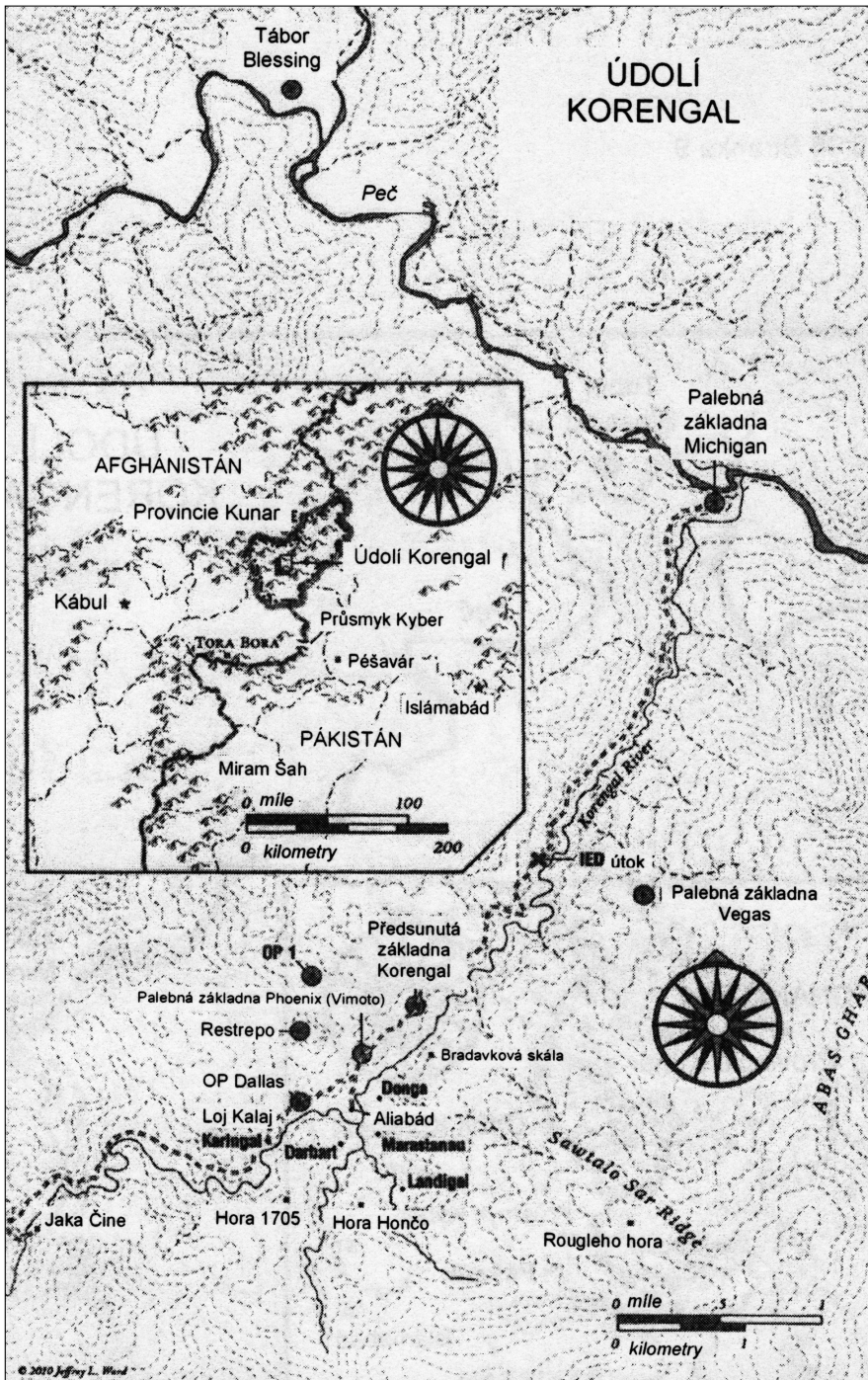
Manželce Daniele

OBSAH

KNIHA PRVNÍ
STRACH
13

KNIHA DRUHÁ
ZABÍJENÍ
79

KNIHA TŘETÍ
LÁSKA
155

AUTOROVA POZNÁMKA

Tato kniha je výsledkem pěti cest do údolí Korengal ve východním Afghánistánu, které jsem podnikl mezi červencem 2007 a červnem 2008 pro časopis Vanity Fair. Byl jsem „usazeným“ reportérem, a pokud jde o stravu, ubytování, bezpečnost a dopravu, závisel jsem zcela na americké armádě. Ani za těchto okolností mě nikdy a nikdo nepožádal – přímo nebo nepřímo – abych jakkoliv změnil způsob svého zpravodajství nebo abych ukázal obsah svých notebooků či fotoaparátů. Spolupracoval jsem s fotoreportérem Timem Hetheringtonem, který byl v Korengalu také pětkrát, někdy se mnou a někdy sám. Náš nejdelší pobyt trval jeden měsíc. Tim a já jsme natočili asi 150 hodin videozáznamu a tento materiál se ve zkrácené podobě vysílal ve zprávách stanice ABC a stal se základem pro samostatný dokumentární film Restrepo, který jsem produkoval a režíroval spolu s Timem.

Mnoho situací v této knize se nahrávalo na video a vždy, když to bylo možné, jsem tento záznam používal ke kontrole své reportáže. Dialogy nebo výroky, které jsou uvedeny ve dvojitéch uvozovkách („...“), jsme zaznamenali na kameru nebo nahráli do našeho notebooku ve chvíli, kdy je hovořící osoba pronesla nebo hned vzápětí. Dialogy, které si někdo vybavil později, jsem označil jednoduchými

uvozovkami ('...'). Některé situace, u kterých jsem nebyl osobně přítomen, jsem celé rekonstruoval z rozhovorů a videozáznamů. Hodně událostí, popsaných v této knize, má osobní charakter, a proto jsem tyto části probíral s muži, kterých se týkaly, abych se ujistil, že nemají žádné výhrady vůči tomu, co jsem napsal. Také jsem požádal nezávislého experta na fakta, aby mi pomohl odstranit nevyhnutelné novinářské chyby, a na konci knihy je přehled použité literatury. V řadě případů jsem citace z rozhovorů a z použitých zdrojů zkrátil, abych čtenáři usnadnil jejich pochopení.

KNIHA PRVNÍ

STRACH

Strach nepovažuji za zbabělost. Zbabělost...je pojem, který si vyhra-
zujeme pro něco, co člověk dělá. Co mu prochází hlavou je jeho
osobní věc.

Lord Moran, *The Anatomy of Courage*

NEW YORK CITY

Po šesti měsících

*O'Byrne stojí na rohu Deváté Avenue a 36. ulice s papírovým ke-
límkem v každé ruce a na hlavě má navlečenou kapuci mikiny. Je šest
hodin ráno a dost velká zima. Od té doby, co jsem ho viděl naposledy,
přibral snad deset kilo a mohl by být dělníkem, který čeká na otevření
brány staveniště na protější straně ulice. Teď, když odešel z armády,
bych mu měl říkat Brendane, ale zjišťuji, že to asi nedokážu. Podáme
si ruce, on mi dá jednu kávu a jdeme pro mé auto. Jízvu na čele má už
skoro zahojenou, i když pořád vidím stopy stehů. Jeden z jeho předních
zubů má odštípnutý kousek a vypadá jako tesák. Když se vrátil do Itálie,
měl to hodně těžké; svým způsobem tam byl víc ohrožený než v boji.*

*O'Byrne byl s rotou Battle v údolí Korengal, v malém, ale mimo-
řádně nebezpečném zářezu na úpatí pohoří Hindúkuš ve východním
Afgánistánu. Byl jen jedním ze třiceti vojáků, ale zdálo se, že má talent
mluvit o věcech, o kterých nikdo jiný nechtěl ani slyšet. Začal jsem
O'Byrneho považovat za představitele celé čety, jehož prostřednictvím
bych mohl pochopit chování skupiny mužů, kteří, podle mého názoru,
nerozuměli úplně ani sami sobě. V sousedním údolí na severu dosáhly
ztráty dvou čet roty Chosen během jejich nasazení kolem 80 procent.
Rota Battle nebyla postižena v takové míře, ale i tak dostala dost za-*

brat. Dnes ráno jdu dělat rozhovor s Justinem Kalenitsem, jedním ze zraněných z roty Chosen, a O'Byrne mě požádal, jestli by mohl jít se mnou. Je studený slunečný den, provoz na ulicích je slabý a fouká severní vítr, který se na otevřených úsecích a mostech opírá do auta. Uháníme průmyslovou džunglí New Jersey a Pensylvánie na jih a povídáme si o bojovém nasazení, o četě a o tom, jak je to zvláštní – svým způsobem pro nás oba – setkat se nakonec ve Spojených státech. Strávil jsem návštěvami O'Byrneho čety v Korengalu celý rok, ale teď to skončilo a nikdo z nás to tam už nikdy neuvidí. Ovšem oba o tom v noci sníme, vybavují se nám podivné nelogické bojové scény, které nekončí vždy špatně, ale jsou naplněné hrůzou.

Kalenits dostal zásah do pánve během akce, které se pak říkalo přepadení Belly. Bella byla jednou z bojových základen v údolí Vajgal, na níž byli rozmístěni příslušníci roty Chosen. Počátkem listopadu přišlo do blízké vesnice Aranas čtrnáct vojáků roty Chosen, dvanáct afghánských vojáků, jeden námořní pěšák a afghánský tlumočnick, setkali se s místními stařešiny a potom se vydali na zpáteční cestu. Byla to léčka. Nepřítel si zřídil v kruhu kolem části stezky, kde se nedalo krýt, postavení chráněné pytli s pískem a jedinou možnou únikovou cestou byl skok ze skal. Je skoro zázrak, že Chosen útok odrazila. Padlo přitom šest Američanů a osm Afghánců a všichni ostatní utrpěli zranění. Od války ve Vietnamu neměla v boji žádná americká hlídka 100 procent ztrát.

Zatáčíme k armádnímu lékařskému centru Waltera Reeda a parkujeme před Abrams Hall, kde leží Kalenits. Nacházíme ho v jeho pokojí, jak potmě kouří a dívá se na televizi. Má stažené žaluzie a cigaretový kouř se vine proužky pronikajícího světla.

Ptám se Kalenitse, kdy si poprvé uvědomil, že byli přepadeni, a on říká, že to bylo ve chvíli, kdy mu sestřelili přilbu z hlavy. Téměř okamžitě byl zasažen třikrát do hrudníku, dvakrát do zad, a pak jen přihlížel, jak jeho nejlepšího přítele zasáhla kulka do čela a utrhla mu zadní část hlavy. Kalenits říká, že když to uviděl, „pocítil hrozný strach“.

Kolem nich šlehalý výstřely z tolika hlavních, že skály vypadaly, jako by byly ověšeny vánočním osvětlením. Kulky, které Kalenitse trefily, zastavily balistické desky v jeho neprůstřelné vestě, ale jedna ho nakonec zasáhla do levé hýždě. Roztříštila mu pánevní kost, protrhla

mu střeva a vyšla stehnem ven. Kalenits si byl jistý, že mu roztrhla tepnu a sám si dával tři minuty života. Spatřil obsluhu nepřátelského kulometu, jak se přesouvá do pozice na blízkém kopci, a vystřelil na ni. Viděl, jak tam padají muži. Vystřílel všechnu svou municí kromě jednoho zásobníku, který si schoval pro případ, že k nim nepřítel přijde, aby je všechny dorazil. Kalenits začínal kvůli ztrátě krve slábnout, a tak předal svou zbraň jinému muži a sedl si. Uviděl, jak jeden kamarád, Albert, dostal zásah do kolena a začal sklouzávat ze skalního útesu. Velitel Kalenitsova týmu ho zachytil a pokoušel se ho vytáhnout zpátky, ale palba byla tak silná, že ohrožovala životy jich obou. Albert na svého velitele vykřikl, aby ho pustil a on to také udělal. Albert klouzal po útesu dolů a ztratil přitom svou zbraň a přilbu. Nakonec se zastavil a jak tam ležel, dostal další tři zásahy.

Všude explodovaly RPG, granáty s raketovým pohonem, a zvedaly tolik prachu, že se zbraně zasekávaly. Muži foukali do jejich závěrů, aby je vyčistili. Během následující hodiny Kalenits střídavě omdlával a přicházel k vědomí a přestřelka pokračovala jako nekonečná ohlušující zamlžená scéna. Konečně se setmělo a přiletěl vrtulník MEDEVAC pro evakuaci raněných a začal vytažovat na palubu zraněné a mrtvé. Jeden mrtvý muž byl na stromě pod stezkou a další u paty útesu. Jedno tělo při vytahování do vrtulníku vypadlo ze speciálního postroje Skedco a příslušníci skupiny rychlého nasazení z roty Battle, kteří sem přiletěli, ho museli skoro celou noc hledat.

To poslední, co si Kalenits pamatoval, bylo, jak mu na základně v Asádábádu zaváděli lékaři jehlu do žíly; a potom se probral až v Německu. Jeho matka dostala domů zprávu, že se má okamžitě spojit s armádou.

Když to udělala, řekli jí, že jestli chce vidět svého syna ještě živého, tak by měla co nejrychleji přiletět do Německa. Když tam dorazila, byl pořád naživu a nakonec se tak zotavil, že se mohl vrátit do Spojených států.

O'Byrne po většinu rozhovoru mlčel. Nakonec řekl, „uvažoval vůbec někdo o tom, že by se šlo v noci? Přišel někdo s tím, že by se mělo jít nazpátek v noci?“

Vím, proč se tak ptal – 2. četa jednou za dne opustila postavení na vrcholku kopce a u města Aliabád zažila nebezpečný přepad. Voják, který se jmenoval Steiner, byl zasažen do přilby, ale přežil to.

„Ne, poručík řekl, 'jdeme teď'“, odpověděl Kalenits. “Co bys mu řekl?”

„Běž do prdele?“ navrhuje O'Byrne.

Kalenits se směje, ale není to nápad, který by chtěl někdo uskutečnit.

ÚDOLÍ KORENGAL, AFGHÁNISTÁN

Jaro 2007

O'Byrne a muži z roty Battle sem přijeli poslední týden v květnu, kdy je v řekách nejvíc vody a na vrcholcích hor se stále drží sněh. Chinooky, doprovázené vrtulníky Apache, obkroužily temný masiv hory jménem Abas Ghar, ponořily se do údolí a přistály na malinké přistávací ploše zahalené do oblaků prachu. Muži popadli svou výstroj, vyrojili se z vrtulníků a téměř okamžitě se ocitli v minometné palbě. Nepřítel dobře věděl, že do údolí přichází nová jednotka a byl to jeho způsob, jak ji přivítat; za čtrnáct měsíců se s ní stejným způsobem rozloučí. Muži se kryli v prostoru opravářských dílen a potom si nasadili batohy na záda a stoupali ke stanům na vrcholu základny. Svah byl jen sto metrů dlouhý, ale skoro všem dal pěkně zabrat. Kolem nich se na všechny strany vypínaly hory. Ti muži věděli, že než ten rok uplyne, budou muset pravděpodobně vyjít na to všechno, co viděli kolem sebe.

Základna se jmenovala Předsunutá základna Korengal – Korengal Outpost; KOP – a považovala se za nejnebezpečnější místo v Afghánistánu. Byl to ponurý shluk bunkrů, zátarasů z žiletkového drátu a baráků, prostírající se několik set metrů po příkrém úbočí kopce směrem k pásu cesmín, rozcupovaných kulkami. Byla tam budova velitelství z překližky, pár zděných ubytoven pro mužstvo a malé bunkry oblo-

žené pytlí s pískem k ochraně před minometnými útoky. Muži měli v zeleném armádním stanu jedno teplé jídlo denně a jednou týdně se sprchovali ve vodě, čerpané z místního potoka. Tu a tam byla do země zakopána mírně skloněná plastová roura, do které muži močili. Protože tam nebyly žádné ženy, tak nebylo potřeba zachovávat soukromí. Za lékařským stanem a zásobníkem na vodu byly čtyři cihlami obezděné plochy, které byly otevřené směrem k majestátním horám na severu. Říkalo se jim spalovače hoven a pod každým z nich byl kovový sud, který afghánští dělníci jednou za den vytahovali, aby mohli jeho obsah spálit naftou. Odtud výš na svahu byl bunkr Afghánské národní armády ANA a potom stezka, která vedla k předsunutému postavení, asi tři sta metrů nad KOP. Výstup po ní byl tak strmý, že předchozí jednotka upevnila na nejhorších místech lana. Američané ji s lehkou výzbrojí dokázali zdolat za pětáctyřicet minut a Afghánci to zvládli za poloviční dobu.

Několik dní po příchodu na základnu šla O'Byrneho četa na obchůzku s muži z 10. horské divize, které v údolí střídali. Desátá horská zahájila svou rotaci zpět do Spojených států už před několika měsíci, ale armádní velitelé si to rozmysleli a rozhodli o prodloužení jejího bojového nasazení. Muži, kteří se vrátili po roce bojů domů, nastoupili znovu do letadel a letěli zpět do války. Morálka upadala a rota Battle si vyslechla historky o tom, jak jejich předchůdci skákali ze skály, aby si zlomili nohu, nebo prostě odmítali opustit oplocený prostor. Tyto příhody nebyly úplně pravdivé, ale údolí Korengal začínalo mít pověst místa, kde se můžete strašně a nenávratně zbláznit.

Ať už byla 10. horská jakkoliv vyvedená z míry, šplhali po horách kolem údolí víc než rok a rozhodně byli ve formě. Na první společné obchůzce vedli 2. četou dolů k řece Korengal a potom zpátky k žulovému útvaru, zvanému Stolová skála. Desátá horská se je úmyslně snažila utahat – nechat tyto nové muže zkolabovat vyčerpáním – a na půli cesty ke Stolové skále to začínalo působit. Vandenberg, střelec z kulometu M240, začínal slábnout a O'Byrne, který byl ve stejném kulometném týmu, si s ním vyměnil zbraň a zavěsil si M240 na rameno. M240 je kulomet s podáváním munice z nábojového pásu a váží skoro patnáct kilogramů; to je totéž, jako byste do hor vynášeli sbíječku. O'Byrne a ostatní muži nesli na zádech dalších pětadvacet kilogramů výstroje a střeliva a deset kilogramů váhy neprůstřelné vesty. Prakticky nikdo z čety nenesl méně než čtyřicet kilogramů zátěže.

Muži se plahočili nahoru na dohled z pozic Talibánu na protější straně údolí a nakonec se na polovině cesty k horskému výběžku dostali pod palbu. O'Byrne se dosud nikdy v palbě neocitnul a jeho první reakcí bylo to, že se zastavil a rozhlížel se. Někdo na něj zařval, aby se kryl. Byla tam jediná skála, za kterou se dalo ukrýt. Byl za ní už Vandenberg a tak se O'Byrne přikrčil za ním. 'Do prdele, nemůžu uvěřit tomu, že na mě právě *vystřelili!*' hulákal.

Vandenberg byl mohutný světlovlasý muž, který pomalu mluvil a byl ohromně chytrý. 'No,' řekl, 'nejsem si jistý, jestli stříleli na *tebe...*'

,No tak dobře,' řekl O'Byrne, 'stříleli na *nás...*'

Nezkušeným vojákům se říká „bažanti“ a stát nekrytý v přestřelce je přesně chování bažanta. Nebo tohle – první noc v KOP uslyšel O'Byrne z lesa podivné naříkání a usoudil, že se na základnu chystá útok. Popadl pušku a čekal. Nic se nedělo. Později zjistil, že to byly jen opice, které přišly k zátarasům pokřikovat na Američany. Bylo to jako by všechny živé bytosti v údolí, dokonce i ta zvířata, chtěly, aby odtud odešli.

O'Byrne vyrůstal na pensylvánském venkově na usedlosti, přes jejíž pozemek protékal potok a za domem byly stovky hektarů lesa, kde si mohl s kamarády hrát na válku. Jednou si vykopali bunkr, jindy zase natáhli mezi stromy lana na ručkování. Většina z jeho kamarádů se nakonec přihlásila do armády. Když bylo O'Byrnemu čtrnáct, začal mít neshody s otcem a ihned se dostal do problémů ve škole. Zhoršily se mu známky, začal pít a kouřit marihuanu a pak se dostal do vězení. Jeho otec byl instalatér, který se o rodinu vždy dobře staral, ale doma vládl hrozný chaos – hodně pití, hodně fyzických střetů – a jednou v noci se jim věci vymkly z ruky a otec dvakrát vystřelil na O'Byrneho z pušky ráže 5,39 mm. V nemocnici řekl O'Byrne policistům, že ho otec postřelil v sebeobraně; a tak šel za útok na něj do polepšovny, místo toho, aby šel otec do vězení za pokus o zabití. O'Byrnemu bylo šestnáct let.

Začal se mu věnovat učitel dílenských prací jménem George a O'Byrne trávil spoustu hodin v Georgově truhlárně, kde vyráběl věci ze dřeva a povídal si s ním. Georgemu se podařilo ho změnit. O'Byrne začal hrát fotbal, zajímal se o buddhismus. Začal dostávat dobré známky. Po osmi měsících se odstěhoval k prarodičům a nastoupil na